

**O‘ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN LAW
REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

**MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT
YURIDIK UNIVERSITETI**

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
X. Yuldasheva

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 29-iyunda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 22.
Adadi: 100. Buyurtma: № 73.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY‘ATI**BOSH MUHARRIR**

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Oqyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna Universiteti professori, Stone 36 yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев
Е. Ярмолик
М. Шарифова
Ш. Бекназарова
Э. Шарипов
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
29.06.2026.

Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 73.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права

Ж. Пироо – профессор университета Сорбонна, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуратов – доцент сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель заведующего сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 29.06.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 22.
Units: 100. Order: № 73.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the University of Sarbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Associate Professor of the the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiev – Deputy Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**

Prezident va Hukumat munosabatlarining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari: xorijiy davlatlar tajribasi hamda O‘zbekiston modeli

19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ O‘G‘LI, JALOLOVA DIYORA G‘AYRAT QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy shikoyat bo‘yicha ish yuritish tartibining milliy qonunchilik tahlili

26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY O‘G‘LI, JO‘RAYEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy hujjatlarning haqiqiyliigi: moddiy-huquqiy va protsessual talablar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

32 **NARZIYEV OTABEK SA’DIYEVICH, MAMATXANOV ASKAR MAXMUTOVICH**

Ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari: O‘zbekistondagi huquqiy mexanizmlar

42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**

Mikromoliyaviy tashkilotlarning tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatidagi huquqiy maqomi

52 **DILBOBOYEV NOZIMBEK SHAVKAT O‘G‘LI**

Mahalliy investorlarning milliy iqtisodiyotdagi rolini oshirish: huquqiy vosita va usullari

59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR QIZI**

SEP litsenziyalashda FRAND majburiyatlari: global sud amaliyoti va O‘zbekiston Respublikasi uchun huquqiy bo‘shliq

66 **TURSUNOV ABDUXALIL ABDUSALIMOVICH**

Iqtisodiyotni texnologik va innovatsion o‘shish modeliga o‘tkazishda raqamli reklamanning huquqiy ahamiyati

73 **UBAYDULLAYEVA ZARIFA MUXIDDIN QIZI**

Elektron tijorat shartnomalarida tovarni sotuvchiga qaytarish masalalari

80 **BOBOTO‘XTAYEV SOHIBJON ABDUSALIM O‘G‘LI**

Sanoat mulki obyektlarini himoya qilish usullari, mexanizmlari va ularning rivojlanish tendensiyalari

87 **SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI**

Davlat xaridi shartnomalariga o‘zgartirish kiritishning o‘ziga xos jihatlari

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI. IJTIMOY TA‘MINOT HUQUQI

94 **ABDULLAYEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**

Majburiy mehnatni taqiqlash: xalqaro standartlar va milliy qonunchilik

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O‘G‘LI**

Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalalari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

109 **UTAYEV XUSNIDDIN XURRAMOVICH**

Raqamli muhitda firibgarlik jinoyatining jinoiy-huquqiy mohiyati va ijtimoiy xavfliligi

116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**

Migratsiya jarayonlari va odam savdosi o‘rtasidagi bog‘liqlik

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAXMONALIYEVICH**
Tergov sudyasi: ishni sudga qadar yuritishda sud nazoratini takomillashtirish masalalari
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT QIZI**
O‘zbekistonning 2026–2030-yillarga mo‘ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi: yangi protsessual vositalar va huquqiy majburiyatlar
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Raqamli sohada sodir bo‘layotgan o‘g‘rilik jinoyatlarini isbotlash, shaxsni identifikatsiya qilish va elektron dalillarni to‘plashdagi muammolar

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

- 152 **ABDULLAYEVA SABOHAT ASATULLO QIZI**
Markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvishga qarshi kurashish: xalqaro yondashuvlar va milliy huquqiy mexanizmlarni rivojlantirish

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR O‘G‘LI**
Suvga bo‘lgan huquq inson huquqlari tizimida: nazariy-huquqiy va amaliy tahlil

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
O‘zbek huquqshunoslik terminologiyasida ko‘pma’nolilik va qarama-qarshilik
- 170 **FATTAXOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Huquqshunoslarni kasbiy tayyorlashda narrativ yondashuv: badiiy matn imkoniyatlari
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Huquq tilining rivojlanishi: tildagi tabiiy o‘zgarishlarning qonunchilikka ta’siri
- 183 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Abdulla Qahhorning “O‘g‘ri” hikoyasida huquqqa oid leksika bo‘yicha mulohazalar hamda mo‘jaz konkordans lug‘at

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

- 11 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**
Конституционно-правовые основы взаимоотношений Президента и Правительства: зарубежный опыт и модель Узбекистана
- 19 **САИДАЗИМОВ ЮСУФ СОДИК УГЛИ, ЖАЛОЛОВА ДИЁРА ГАЙРАТ КИЗИ**
Анализ национального законодательства о порядке производства по административным жалобам в Республике Узбекистан
- 26 **НОРМУРАТОВ АКТАМ ТУЛАБОЙ УГЛИ, ЖУРАЕВА МУМТОЗМАХАЛБЕГИМ ЭЛМУРОДЖОН КИЗИ**
Действительность административных актов в Республике Узбекистан: анализ материально-правовых и процессуальных требований

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 32 **НАРЗИЕВ ОТАБЕК СЎДИЕВИЧ, МАМАТХАНОВ АСКАР МАХМУТОВИЧ**
Социальные инвестиции и облигации социального воздействия: правовые механизмы в Узбекистане
- 42 **ШАМШЕТОВ ШАРАФАТДИН САРСЕНОВИЧ**
Правовой статус микрофинансовых организаций как субъектов предпринимательской деятельности
- 52 **ДИЛБОБОВЕ НОЗИМБЕК ШАВКАТ УГЛИ**
Повышение роли местных инвесторов в национальной экономике: правовые инструменты и способы
- 59 **ХАЗРАТКУЛОВА СЕВИНЧБЕКА ШОДИЁР КИЗИ**
Обязательства FRAND в лицензировании SEP: глобальная судебная практика и правовой пробел Республики Узбекистан
- 66 **ТУРСУНОВ АБДУХАЛИЛ АБДУСАЛИМОВИЧ**
Правовое значение цифровой рекламы в процессе перехода экономики к технологической и инновационной модели роста
- 73 **УБАЙДУЛЛАЕВА ЗАРИФА МУХИДДИН КИЗИ**
Вопросы возврата товара продавцу в договорах электронной коммерции
- 80 **БОБОТУХТАЕВ СОХИБЖОН АБДУСАЛИМ УГЛИ**
Способы и механизмы защиты объектов промышленной собственности и тенденции их развития
- 87 **САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ**
Особенности внесения изменений в договоры государственных закупок

12.00.05 – ТРУДОВОЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

- 94 **АБДУЛЛАЕВА ДИЛФУЗА САИДАЗИМОВНА**
Запрет принудительного труда: международные стандарты и национальное законодательство

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

- 101 **МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ**
Вопросы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

- 109 **УТАЕВ ХУСНИДДИН ХУРРАМОВИЧ**
Уголовно-правовая сущность и общественная опасность мошенничества в цифровой среде
- 116 **ЖУМАНИЕЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**
Взаимосвязь миграционных процессов и торговли людьми

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

125 **ОМОНОВ ЗАФАРЖОН РАХМОНАЛИЕВИЧ**

Следственный судья: вопросы совершенствования судебного контроля на досудебных стадиях уголовного процесса

136 **КУРМЫЧКИНА АЛЬБИНА РИНАТ КИЗИ**

Стратегия кибербезопасности Узбекистана на 2026–2030 годы: новые процессуальные инструменты и правовые обязательства

146 **САИДОВ БОБОКУЛ ЁРИКУЛОВИЧ**

Проблемы доказывания преступлений кражи, совершаемых в цифровой сфере, идентификации личности и сбора электронных доказательств

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

152 **АБДУЛЛАЕВА САБОХАТ АСАТУЛЛО КИЗИ**

Противодействие отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX): международные подходы и развитие национальных правовых механизмов

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

158 **ТАНГИРКУЛОВ МУЗАФФАР ДОНИЁР УГЛИ**

Право на воду в системе прав человека: теоретико-правовой и практический анализ

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

165 **ГУЛЯМОВА ГУЛНОРА ЯКУБОВНА**

Полисемия и антонимия в узбекской юридической терминологии

170 **ФАТТАХОВА АМИНА РУСТАМОВНА**

Нарративный подход в профессиональной подготовке юристов: потенциал художественного текста

178 **МАТЕНОВ РАШИД БЕКИМБЕТОВИЧ**

Развитие правового языка: влияние естественных языковых изменений на законодательство

183 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**

Размышления о правовой лексике в рассказе Абдуллы Каххора «Вор» и краткий конкордансный словарь

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Constitutional and legal foundations of the relationship between the President and the Government: experience of foreign countries and the Uzbek model
- 19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ UGLI, JALOLOVA DIYORA GAYRAT KIZI**
Analysis of national legislation on the procedure for administrative appeals in the Republic of Uzbekistan
- 26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY UGLI, JURAEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON KIZI**
Authenticity of administrative documents in the Republic of Uzbekistan: analysis of material-legal and procedural requirements

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 32 **NARZIEV OTABEK SADIYEVICH, MAMATKHANOV ASKAR MAKHMUTOVICH**
Social investment and social impact obligations: legal mechanisms in Uzbekistan
- 42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
The legal status of microfinance organizations as subjects of entrepreneurial activity
- 52 **DILBOBOEV NOZIMBEK SHAVKAT UGLI**
Increasing the role of local investors in the national economy: legal instruments and methods
- 59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR KIZI**
Franchise obligations in SEP licensing: global judicial practice and the legal gap in the Republic of Uzbekistan
- 66 **TURSUNOV ABDUKHALIL ABDUSALIMOVICH**
The legal importance of digital advertising in the transition of the economy to a technological and innovative growth model
- 72 **UBAYDULLAEVA ZARIFA MUKHIDDIN KIZI**
Issues of return of goods to the seller in electronic commerce contracts
- 80 **BOBOTUKHTAEV SOHIBJON ABDUSALIM UGLI**
Methods and mechanisms for the protection of industrial property objects and their development trends
- 87 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Specific features of amending public procurement contracts

12.00.05 – LABOR LAW. SOCIAL SECURITY LAW

- 94 **ABDULLAEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Prohibition of forced labour: international standards and national legislation

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

- 101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**
Issues of implementing digital technologies in the activities of prosecutorial offices

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 109 **UTAEV KHUSNIDDIN KHURRAMOVICH**
Criminal-legal nature and social danger of fraud in the digital environment
- 116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The relationship between migration and human trafficking

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAKHMONALIEVICH**
Investigative judge: issues of improving judicial oversight in pre-trial proceedings
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT KIZI**
Uzbekistan cybersecurity strategy for 2026–2030: new procedural instruments and legal obligations
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Problems in proving the furt criminals in the digital sector, individual identification, and collection of electronic evidences

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

- 152 **ABDULLAeva SABOKHAT ASATULLO KIZI**
Combating money laundering through decentralized cryptocurrency exchanges (DEX): international approaches and development of national legal mechanisms

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR UGLI**
The right to water in the human rights system: theoretical-legal and practical analysis

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Polysemy and antonymy in Uzbek legal terminology
- 170 **FATTAKHOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Narrative approach in the professional training of lawyers: the potential of literary text
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Development of the language of law: the influence of natural language changes on legislation
- 183 **ZIAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Reflections on legal vocabulary in Abdulla Qahhor’s short story “The Thief” and a brief concordance dictionary

Kelib tushgan / Получено / Received: 18.05.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 04.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 29.06.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.2./SKGV1875>

UDC: 343.163(045)(575.1)

PROKURATURA ORGANLARI FAOLIYATIGA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISH MASALALARI

Muhammadjonov Abrorjon Akmaljon o'g'li,
O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi
Davlat va huquq instituti tayanch doktoranti
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9750-6119>
e-mail: abroroma1997@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari tahlil qilinib, tizimni raqamlashtirish, axborotlashtirish hamda sun'iy intellekt texnologiyalarini tatbiq etish masalalari muhokama etilgan. Prokuratura tizimini takomillashtirish, jinoyat protsessi ishtirokchilarining huquq va manfaatlarini ta'minlash hamda tezkor, ishonchli ma'lumotlar almashinuvini yo'lga qo'yishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati yoritib berilgan. Shu bilan birga, huquqni muhofaza qilish faoliyatida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy jihatlari, shuningdek, algoritmik shaffoflik va aybsizlik prezumpsiyasi kabi fundamental huquqiy prinsiplarni himoya qilish muammolariga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada soha xodimlarining kasbiy salohiyatini yuksaltirishda raqamli vositalarning afzalliklari bayon etilib, ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasidagi yutuq va kamchiliklar qiyosiy tahlil qilingan. Tadqiqot yakunida O'zbekiston Respublikasining "Raqamli prokuratura – 2030" strategiyasida belgilangan ustuvor maqsadlar va ularni amalga oshirish mexanizmlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: raqamli nazorat, sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, raqamli transformatsiya, axborotlashtirish, texnologik nazorat, raqamli infratuzilma

ВОПРОСЫ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОРГАНОВ ПРОКУРАТУРЫ

Мухаммаджонов Абдоржон Акмалжон угли,
базовый докторант Института государства и права
Академии наук Республики Узбекистан

Аннотация. В настоящей статье проанализированы научно-теоретические основы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры, рассмотрены вопросы цифровизации системы, информатизации и применения технологий искусственного интеллекта. Освещено значение цифровых технологий для совершенствования деятельности органов прокуратуры, обеспечения прав и законных интересов участников уголовного процесса, а также организации оперативного и надёжного обмена информацией. Наряду с этим особое внимание уделено преимуществам использования искусственного интеллекта в правоохранительной деятельности, а также проблемам обеспечения таких фундаментальных правовых принципов, как алгоритмическая прозрачность и презумпция невиновности. В статье раскрываются преимущества цифровых инструментов в повышении профессионального потенциала работников отрасли, проводится сравнительный анализ достижений и недостатков зарубежного опыта в данной сфере. В заключение рассмотрены приоритетные цели и механизмы их реализации, предусмотренные Стратегией Республики Узбекистан «Цифровая прокуратура – 2030».

Ключевые слова: цифровой контроль, искусственный интеллект, цифровые технологии, цифровая трансформация, информатизация, технологический контроль, цифровая инфраструктура

ISSUES OF IMPLEMENTING DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF PROSECUTORIAL OFFICES

Muhammadjonov Abrorjon Akmaljon ugli,
Basic Doctoral Student at the Institute of State and Law,
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

Abstract. This article analyzes the scientific and theoretical foundations of the introduction of digital technologies into the activities of prosecutor's offices, discusses the issues of digitization, informatization of the system, and the implementation of artificial intelligence technologies. The importance of digital technologies in improving the prosecutor's office system, ensuring the rights and interests of participants in criminal proceedings, and establishing rapid, reliable information exchange is highlighted. At the same time, special attention is paid to the positive aspects of the use of artificial intelligence in law enforcement activities, as well as the problems of protecting fundamental legal principles such as algorithmic transparency and the presumption of innocence. The article describes the advantages of digital tools in improving the professional potential of employees in the field, and provides a comparative analysis of the achievements and shortcomings of the experience of advanced foreign countries. At the end of the study, the priority goals set in the "Digital Prosecutor's Office – 2030" strategy of the Republic of Uzbekistan and the mechanisms for their implementation are highlighted.

Keywords: digital control, artificial intelligence, digital technologies, digital transformation, informatization, technological control, digital infrastructure

Kirish

Zamonaviy dunyo murakkab va ko'p qirrali bo'lib, eng muhimi, u tinimsiz taraqqiyotda. Texnologiya tez sur'atlar bilan rivojlanmoqda, bu esa jamiyat hayotiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot, ayniqsa, qimmatli ma'lumot bo'lib qoldi. Shuningdek, raqamli huquq ham bugungi kunda barcha sohalarda o'z dolzarbligini aks ettirmoqda. Huquqda raqamli texnologiyalarni qo'llash muammolarini, shuningdek, davlat hokimiyati organlarini raqamli transformatsiya qilish imkoniyatlarini o'rganish axborot sohasida alohida amalga oshirilmaydi, shu sababli huquq sohalari kesimida alohida yondashuvni talab qiladi (Tabolina & Tabolin, 2021).

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev (2025a) "Bugun insoniyat yangi sivilizatsiya bosqichiga – sun'iy intellekt davriga dadil qadam qo'ymoqda. Qaysi soha bo'lmasin, kim bu jarayonda qattiq izlanib, aniq natija qilsa, bir qadam oldinda yursa, marra shuniki bo'ladi", – deb alohida ta'kidlagandi. Shu bilan birga, vazirlar va tarmoq rahbarlarining raqamlashtirishga mas'ul o'rinbosarlari bir vaqtning o'zida sohada sun'iy intellektni rivojlantirishga ham javobgar bo'lishi belgilandi. Shahar va tumanlarda ham hokimlarning raqamlashtirish va sun'iy intellekt bo'yicha maslahatchisi lavozimi kiritiladi. Kelgusi yildan vazirlik va hududlarda sun'iy intellektni joriy etish holatini baholaydigan reyting tizimi ishga tushiriladi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 3-noyabrdagi PF-204-son Farmoni bilan imzolangan "Raqamli prokuratura – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Prezident Farmonining asosiy maqsadlari etib quyidagilar belgilangan (President of the Republic of Uzbekistan, 2025):

- 2030-yilga qadar ilg'or xalqaro tajriba asosida prokuratura organlari faoliyatining barcha yo'nalishlarini avtomatlashtirish hamda shaffofligi va tezkorligi darajasini keskin oshirish;
- prokuratura hamda boshqa davlat organlari va tashkilotlari o'rtasida ma'lumotlar almashinuvi sifati va tezkorligini oshirish;
- tergov va prokuror nazorati jarayonlarini elektron shaklga o'tkazish.

Shuningdek, Sh.M. Mirziyoyev (2025b) korrupsiyaga qarshi kurashish choralari muhokamasida prokuratura tizimini to'liq raqamlashtirish va barcha sohalar ustidan raqamli nazorat o'rnatish zarurligini ta'kidladi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 10-martdagi "O'zbekiston Respublikasining Kiberxavfsizlik strategiyasini belgilash va kiberjinoyatchilikning oldini olish tizimini

takomillashtirish to'g'risida"gi PF-38-son Farmonida (President of the Republic of Uzbekistan, 2026) kibermakonda shaxs, jamiyat va davlat manfaatlarini samarali himoya qilish, axborot infratuzilmasining barqarorligini ta'minlash, raqamli iqtisodiyot tarmoqlarida kiberxavfsizlikni yanada kuchaytirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, kiberjinoyatchilikning oldini olish tizimini takomillashtirish, shuningdek, fuqarolarda kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirish va mustahkamlash kabi maqsadlar belgilanishi tadqiqot ishimizning bugungi kunda dolzarbligini ifodalaydi.

Asosiy qism

Bugungi kunda raqamlashtirishning yuqori sur'atlarda rivojlanishi prokurorning jinoiy ishlarni yuritishdagi nazorat faoliyatini optimallashtirish imkonini beradi. A. Moiseyevning ta'kidlashicha, prokuratura organlari faoliyati uchta ustuvor yo'nalishda raqamli o'zgartirishni nazarda tutadi (Moiseev et al., 2021):

- yuqori texnologiyali nazorat;
- raqamli infratuzilma;
- ishonch muhiti.

Yuqori texnologiyali nazoratga o'tish prokuratura organlari tomonidan vakolatlarni bajarish uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Yuqori texnologiyali nazorat raqamli infratuzilmani rivojlantirish bilan bog'liq bo'lib, u prokuratura organlarining fuqarolar, tashkilotlar va davlat organlari bilan universal raqamli muhit yaratish asosida o'zaro ta'sirini ta'minlashi kerak. Shu bilan birga, yangi universal raqamli muhit nafaqat prokuratura tizimi ichida, balki davlat organlarining boshqa tizimlari bilan, shuningdek, fuqarolar bilan ham o'zaro ta'sirni qo'llab-quvvatlashi kerak.

Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etishdan ko'zlangan asosiy maqsad sifatida berilgan yuqoridagi belgilangan 3 ta yo'nalish bir-birini to'ldirib takomillashtirib boruvchi maqsadlardir. Ya'ni prokuratura faoliyatiga yuqori texnologiyalarning tatbiq etilishi samarali huquqiy nazoratni, ushbu texnologik nazorat esa prokuratura faoliyatidagi raqamli infratuzilmani takomillashtiradi. Ushbu jarayon prokuratura organlari bilan fuqarolar o'rtasida ishonch muhiti shakllanishiga olib keladi.

A. Ovchinnikov (2019) fikricha, davlat organlari faoliyatini raqamli transformatsiya qilish boshqaruv jarayonlari ochiqligi va shaffofligini ta'minlashga, aholining hukumatga bo'lgan ishonchini mustahkamlashga, davlat sektorining o'zini nazorat qilishini kuchaytirishga, huquqni muhofaza qiluvchi organlarning korrupsiyaga qarshi faoliyatini optimallashtirishga, korrupsionerlarning imkoniyatlarini cheklashga va fuqarolarni qaror qabul qilishda qatnashishga jalb etishga yordam berishi masalalariga e'tibor qaratgan.

Fikrimizcha, raqamli texnologiyalar orqali huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatiga huquqiy baho berish imkoniyati vujudga keladi. Shuningdek, korrupsiyaviy omillar kamayadi hamda bu xalq nazorati imkoniyatlari kengayishga olib borishi mumkin.

V.V. Bessonova hamda A.S. Jukovalarning fikricha esa raqamli texnologiyalar jamiyatdagi asosiy muammolarni hal qilish uchun katta imkoniyatlarni taqdim etadi (Bessonova & Zhukova, 2012).

M. Boboyevning (2023) ta'kidlashicha, prokuratura organlari raqamli transformatsiyasining o'ziga xos jihatlari prokuratura tizimini optimallashtirish, kuchlarni birlashtirish, ishonchlilik, yagona ma'lumotlar modeli, standartlashtirish, virtuellashtirish, axborot xavfsizligi kabi muhim tamoyillarga asoslangan holda o'z faoliyatini tashkil etishida aks etadi. Prokuratura xodimi o'zining avtomatlashtirilgan ish joyidan turib onlayn-rejimda tergovchi qanday tergov harakatlarini amalga oshirayotganini kuzatishi va qonunbuzarliklarga zudlik bilan munosabat bildirishi mumkin. Prokuratura tizimida raqamlashtirish muhim masalalar bo'yicha zudlik bilan qarorlar qabul qilish imkonini beradi, protsess ishtirokchilarining huquqlarini himoya qilishni yaxshilaydi, korrupsiya va turli suiiste'mollikni kamaytiradi.

Fikrimizcha, prokuraturani raqamlashtirish fuqarolar hamda davlat hokimiyati organlariga qulay imkoniyatlar yaratish bilan birga, prokuratura tizimini takomillashtiradi, ish yuklamasini kamaytiradi, raqamli huquqiy nazoratni ta'minlash natijasida tergov organlari faoliyati ustidan samarali nazoratni amalga oshirish imkoniyati vujudga keladi.

Zamonaviy texnologiyalar prokurorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, ularning ko'p funksiyali faoliyati ish hajmi doimiy o'sib boradigan sharoitda amalga oshiriladi, bu esa rivojlanish strategiyasini takomillashtirish usullari va texnikasini takomillashtirishni talab qiladi (Khatov, 2014).

Raqamli texnologiyalarning, jumladan, sun'iy intellekt, "katta ma'lumotlar"dan foydalanishga asoslangan texnologiyalarning joriy etilishi, birinchi navbatda, prokurorlik faoliyatining axborot-tahliliy sohasida sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqaradi (Khatov, 2015).

Nazarimizda, raqamli texnologiyalaridan biri – sun'iy intellektning prokuratura organlari faoliyatiga tatbiq etilishi katta ma'lumotlar bazasini yaratish imkoniyatini vujudga keltiradi. Ushbu katta ma'lumotlar bazasi katta imkoniyatlar bilan birga, yuqori axborot-tahlil ko'nikmalarini ham talab qiladi.

D. Hu (2025) ta'kidlaganidek, nazoratning raqamli vakolatlarini kengaytirishning asosiy mohiyatini qat'iy anglashimiz, huquqiy nazoratni kuchaytirishga, raqamli prokuratura amaliyotini takomillashtirishga, shuningdek, muhim nazorat ishlarini ko'rib chiqishga qaratilgan sa'y-harakatlarimizni huquqiy nazoratning asosiy vazifasini to'liq bajarishga qaratishimiz kerak.

Fikrimizcha, prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni kengaytirishning asl mohiyatini, ya'ni tatbiq etiladigan texnologiyalar qanday munosabatlarni tartibga solishi, qaysi tarmoqlarni raqamlashtirish zarurligini tushunishimiz kerak. Shuningdek, eng muhim huquqiy nazorat obyektlarini raqamlashtirganda uning faoliyati ustidan to'liq nazorat amalga oshirilishi kerak, deb hisoblaymiz.

M. Karchevskiy o'zining "Sun'iy intellekt va jinoyatchilikning oldini olish" asarida sun'iy intellekt vositalarining jinoyatchilikning oldini olishdagi samaradorligini, ayniqsa, katta ma'lumotlarni tahlil qilish va bashoratli modellashtirish imkoniyatlari orqali asoslab bergan (Karchevskiy, 2020). Ushbu yondashuv huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatini soddalashtirishda sun'iy intellektning operatsion afzalliklarini ko'rsatib bersa-da, algoritmik shaffoflik va aybsizlik prezumpsiyasi kabi fundamental huquqiy tamoyillarning buzilishi xavfini e'tibordan chetda qoldiradi. Shuningdek, muallif huquqni muhofaza qilish organlarida sun'iy intellekt tizimlarini joriy etish qat'iy huquqiy va axloqiy mezonlarga asoslanishi, tizim shaffofligi, tushunarligi va javobgarligini ta'minlashi lozimligini ta'kidlaydi.

Xuddi shunday, Xolina va Shramko sun'iy intellektni jamoat xavfsizligi infratuzilmasini modernizatsiya qilish vositasi sifatida ko'rib chiqadilar, kuzatuv tizimlari va avtomatlashtirilgan monitoring texnologiyalariga urg'u beradilar (Xolina & Shramko, 2020). Biroq ularning yondashuvi ma'lumotlarni to'plash va qayta ishlash bilan bog'liq maxfiylik oqibatlarini va huquqiy muammolarga yetarlicha e'tibor qaratmaydi. Ularning ta'kidlashicha, shaxsiy ma'lumotlarga yoki jamoatchilik nazoratiga har qanday aralashuv mutanosiblik va zarurat nuqtayi nazaridan baholanishi kerak. Ular bu fikri bilan Gonsales Fusterning (González Fuster, 2020) tavsiyalarini takrorlaydi, Fuster Yevropa Ittifoqida huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatiga sun'iy intellektni joriy etish va uni boshqarish tizimini shakllantirishda insonning asosiy huquqlarini himoya qilish muhimligini ta'kidlaydi.

Huquqni muhofaza qilish organlarida sun'iy neyron tarmoqlaridan foydalanishga e'tibor qaratadi, ularning moslashuvchanligi va o'rganish qobiliyatlarini ta'kidlaydi. Muallif o'z yondashuvida, ayniqsa, jinoiy odil sudlov kontekstida algoritmik javobgarlikni ta'minlash va qabul qilinadigan qarorlarning ham talqin qilinishi (tushunarli bo'lishi), ham ular ustidan e'tiroz bildirilishi mumkinligi haqidagi qonuniy talabni ustuvor vazifa qilib qo'yadi (Maietnyi, 2021).

Sun'iy intellekt texnologiyalarini huquqni muhofaza qilish jarayonlariga integratsiya qilish transformatsion salohiyatni taqdim etadi. To'g'ri qo'llanganda, sun'iy intellekt operatsion samaradorlikni sezilarli darajada oshirishi, inson xatolarini kamaytirishi, murakkab qarorlar qabul qilishda yordam berishi, resurslarni yaxshiroq taqsimlashni ta'minlashi va jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha proaktiv strategiyalarni osonlashtirishi mumkin.

Sun'iy intellekt kundalik amaliy vazifalarni avtomatlashtirish orqali huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini ortiqcha yuklamadan xalos etadi va ularga strategik funksiyalar hamda

jamoatchilik bilan to'g'ridan to'g'ri muloqot qilishga ko'proq vaqt ajratish imkonini beradi. Shunga qaramay, tizimning qo'llanishi muayyan axloqiy, huquqiy va ijtimoiy xatarlarni ham keltirib chiqarmoqda. Ilmiy doiralarda e'tirof etilganidek, texnologiyalarning texnik ustuvorligi ijtimoiy adolat va qonuniylik prinsiplaridan ustun bo'lmasligi kerak. Ayniqsa, jinoyatchilikni bashorat qilish, yuzni identifikatsiya qilish va xavf darajasini aniqlovchi SI tizimlari jamoatchilik nazoratisiz joriy etilsa, jamiyatdagi mavjud stereotiplar va tarafkashliklarni institutsional darajada chuqurlashtirib yuborishi mumkin.

Turli yurisdiksiyalardagi huquqni muhofaza qilish organlari sun'iy intellektdan uchta asosiy usulda foydalanishi kuzatilgan:

- xodimlarga ish faoliyati va samaradorlikni oshirishda yordam berish;
- insonning kognitiv va analitik qobiliyatlarini oshirish;
- cheklangan va nazorat qilinadigan holatlarda, odamlar tomonidan an'anaviy ravishda bajariladigan muayyan vazifalarni to'liq avtomatlashtirish.

Sun'iy intellektdan foydalanishning mazkur yo'nalishlari, ayniqsa, insonning asosiy huquq va erkinliklarini cheklash bilan bog'liq holatlarda, o'ziga xos huquqiy hamda axloqiy muammolarni keltirib chiqaradi. Shu bois, huquqni muhofaza qilish faoliyatiga sun'iy intellektni joriy etish shaffoflik, mustaqil nazorat va jamoatchilik oldidagi hisobdorlik prinsiplarini o'zida aks ettirgan aniq huquqiy asoslarga tayanishi shart. Ushbu qonunchilik asoslari, o'z navbatida, tizimli ravishda audit o'tkazish mexanizmlarini, algoritmik qarorlarning tushunarligini (ayblov asoslarini) hamda huquqlari buzilgan shaxslarga yetkazilgan zararining qoplanishini to'liq kafolatlashi lozim.

Xalqaro amaliyotning qiyosiy tahlili, ayniqsa, o'rnatilgan tartibga solish rejimlariga ega yurisdiksiyalarda milliy strategiyalarni shakllantirish uchun qimmatli tushunchalar berishi mumkin. Muhimi, bunday tadqiqotlar huquqshunos olimlar, texnologlar, amaliyotchilar va fuqarolik jamiyati manfaatdor tomonlari o'rtasidagi hamkorlikni o'z ichiga olgan fanlararo bo'lishi kerak. Oxir-oqibat, sun'iy intellekt faqat mas'uliyatli, shaffof va demokratik qadriyatlar va inson huquqlarini himoya qilish bilan to'liq muvofiq ravishda amalga oshirilsagina, huquqni muhofaza qilish organlari uchun qimmatli vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin (Nalutsishin, 2025).

Ayrim soha vakillarining ta'kidlashicha, prokuratura organlari faoliyatini axborot bilan ta'minlash murakkab hodisa bo'lib, u maqsadlarga erishish, vazifalarni bajarish va prokuratura organlariga yuklatilgan funksiyalarni bajarish imkoniyatini beruvchi prokuratura organlarining axborot resurslari tizimini yaratishga qaratilgan. Bundan tashqari, prokuratura organlari faoliyatini axborot bilan ta'minlash prokuratura organlarining samarali ishlashi uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni qabul qilish, ro'yxatdan o'tkazish, saqlash, tahlil qilish, uzatish va ulardan foydalanishni tashkil etish, shuningdek, ushbu ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash; jamoatchilikni prokuratura tizimida sodir bo'layotgan jarayonlar, ularning muvaffaqiyati yoki muvaffaqiyatsizligi haqida to'liq, ishonchli va tegishli ma'lumotlar bilan ta'minlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan (Lesko, 2022).

Xorij olimlarining tadqiqotlarida prokuratura organlari faoliyatini axborotlashtirish katta istiqbolga ega ekanligi asoslangan. Xususan, Ukraina prokuratura tizimi misolida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan yaxlit foydalanish uchun eng maqbul tashkiliy, huquqiy, ilmiy-texnik va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni yaratish zarurligi ko'rsatib o'tilgan. Axborot texnologiyalari rivojlanishining hozirgi bosqichi shuni tasdiqlaydiki, zamonaviy prokuratura organlari avtomatlashtirilgan tizimlar va ilg'or kompyuter texnologiyalarisiz o'z funksiyalarini samarali bajara olmaydi (Lesko, 2022).

Germaniya jamoat boshqaruvi sohasida, jumladan, huquqiy sektorda sun'iy intellektni integratsiya qilishda yetakchi bo'lib kelmoqda. Prokuratura organlarida sun'iy intellekt asosan ma'muriy samaradorlikni oshirish va huquqiy tahlilni qo'llab-quvvatlash uchun ishlatiladi (Satorov, 2025).

Xorijiy prokurorlar axborot va tahliliy faoliyatning turli usullarini qo'llaydilar. Masalan, Kanada Bosh prokurorining veb-saytida nafaqat o'z mamlakatida, balki AQSH, Avstraliya, Niderlandiya, Buyuk

Britaniya va Yangi Zelandiya kabi mamlakatlarda ham adolatsiz hukmlar sabablarining batafsil qiyosiy tahlilini o'z ichiga olgan tahliliy hisobot mavjud. Ushbu tahlil natijalariga, prokurorlik va sud amaliyotining aniq misollariga asoslanib, ularga sabablar va sharoitlarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kanadada jinoyatchilikka qarshi kurashish samaradorligini oshirish uchun prokuratura xizmati faoliyati ham tahlil qilinadi. Masalan, yillik ish faoliyati to'g'risidagi hisobotlarda turli ko'rsatkichlar, jumladan, sifat ko'rsatkichlari, masalan, prokurorlarning turli murakkablikdagi ishlarni tergov qilishga sarflaydigan vaqti tahlil qilinadi. Hududiy tahlil asosida Kanadaning uchta chekka shimoliy hududida jinoyatchilikka qarshi kurashishga ustuvor ahamiyat beriladi. Shuningdek, prokurorlarni o'qitish va malakasini oshirish masalalariga e'tibor qaratilganini ta'kidlash joiz, bu ham jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha prokuror choralarning samaradorligi, sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Rossiya Federatsiyasi Bosh prokuraturasi veb-saytida funksional faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda jinoyatchilikka qarshi kurashish va uning oldini olish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar mavjud. Raqamli texnologiyalardan foydalanish xorijiy prokurorlarning axborot-tahliliy faoliyatida tobora ahamiyat kasb etmoqda. Neyron tarmoq texnologiyalarining joriy etilishi bilan axborot-tahliliy faoliyat sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tariladi. Prokurorlarni nafaqat axborot-tahliliy faoliyat sohasida, balki faoliyatning barcha boshqa sohalari va yo'nalishlarida ham sezilarli o'zgarishlar kutmoqda. Elektron jinoyat ishlari, ma'muriy huquqbuzarlik bo'yicha sud jarayonlari, interaktiv elektron jinoyat va huquqbuzarlik xaritalari, shuningdek, ularni aniqlash va bashorat qilish uchun sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha xalqaro amaliyotlar etalon bo'lib xizmat qilishi mumkin.

MDH mamlakatlari orasida Qozog'iston Respublikasi prokurorlik faoliyatida axborot-tahlil tizimini raqamlashtirish bo'yicha yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Xususan, "Qozog'iston Respublikasida jinoyatlar monitoringi" axborot-tahlil tizimi doirasida joriy etilgan huquqiy statistika dasturi jinoyatchilik darajasi anomal (keskin) ravishda yuqori bo'lgan hududlarni avtomatik tarzda aniqlash imkonini beradi. Mazkur dastur hududlar kesimida jinoyatchilik ko'rsatkichlarini o'zaro qiyoslab, dinamikadagi ijobiy yoki salbiy o'zgarishlarni tahlil qilib boradi. Tizimning eng muhim afzalliklaridan biri – "Xavf xaritasi" ("Karta riskov") axborot-tahliliy qarorlarni qo'llab-quvvatlash moduli orqali jinoyatchilik ko'rsatkichlarini geografik va statistik jihatdan prognoz qilish imkoniyati mavjudligidir (Khatov, 2019).

O'zbekiston Respublikasida ham prokuratura organlari faoliyatini raqamli transformatsiya qilishning asosiy maqsadlari etib quyidagilar belgilandi:

- 2030-yilgacha ilg'or xalqaro tajriba asosida prokuratura organlari faoliyatining barcha yo'nalishlarini avtomatlashtirish;
- tergov va prokuror nazorati jarayonlarini elektron shaklga o'tkazish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli prokuratura – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoniga (President of the Republic Uzbekistan, 2025) ko'ra, "Raqamli prokuror" axborot tizimlari kompleksi prokuratura organlari faoliyatiga joriy etiladi.

Mazkur tizim davlat organlari va tashkilotlari tomonidan qonunlarning ijro etilishi, ular tomonidan qabul qilinayotgan hujjatlarning konstitutsiya va qonunlarga muvofiqligini masofaviy nazorat qilish imkonini beradi. Shuningdek, nazorat qiluvchi organlar tomonidan o'tkaziladigan nazorat tadbirlarida qonunlarga rioya etilishi ustidan monitoring olib borish maqsadida "Tekshiruvlarning yagona elektron reyestri" axborot tizimining sinov versiyasi ishlab chiqiladi.

2026-yil 1-dekabrda ushbu tizimning to'liq versiyasi ishga tushiriladi. Farmonga ko'ra, "E-tergov" axborot tizimi joriy etiladi va uning asosiy vazifalari etib quyidagilar belgilandi, jumladan:

- jinoyat ishi yurituvining barcha bosqichlarini elektron shaklga o'tkazish;
- sud ekspertizasini onlayn rejimda tayinlash;
- moddiy zararni hisobga olish va undirish jarayonlarini monitoring qilish.

Bundan tashqari, Huquqni muhofaza qilish akademiyasida 2026/2027-o'quv yilidan har yilgi qabul parametrlari (kvotalari) doirasida kunduzgi ta'lim shaklida o'qish muddati 4 yilni tashkil

etadigan “Kiberhuquq” bakalvriat ta’lim yo’nalishi joriy etiladi. Mazkur farmon va Strategiyadagi vazifalarning amalga oshirilishini ta’minlash uchun Bosh prokuraturaning Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish va axborot xavfsizligini ta’minlash boshqarmasi negizida Bosh prokuraturaning Raqamli texnologiyalar markazi tashkil etiladi.

Xulosa

Yuqoridagi olimlarning fikr-mulohazalari hamda ilmiy manbalarni o’rganib, shuni xulosa qilish mumkinki, prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalasi bugungi kunda ilmiy hamjamiyat oldida turgan dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki raqamli texnologiyalarni tatbiq etishdan oldin ushbu faoliyatning rahbariy tamoyillarini, ya’ni prinsiplarini ilmiy jihatdan tadqiq etish maqsadga muvofiq. Yuqori texnologik nazorat, raqamli tizimni rivojlantirish, ishonch muhitini mustahkamlash prinsiplarining amalda joriy etilishini qo’llab-quvvatlaymiz. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni prokuratura organlarining ma’muriy boshqaruv, axborot tahlil markazlariga tatbiq etish maqsadga muvofiq. Shu bilan birga, sun’iy intellekt texnologiyalari huquqni muhofaza qiluvchi organ xodimlarining kognitiv va analitik qobiliyatlarini shakllantirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Lekin muhim qarorlarni qabul qilishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanmaslikni tavsiya qilgan bo’lardik.

REFERENCES

Bessonova, V. V., & Zhukova, A. S. (2012). K voprosu ob uchastii institutov grazhdanskogo obshchestva v protivodeystvii korruptsii [On the issue of participation of civil society institutions in combating corruption]. *State Power and Local Self-Government*, 10, 9–13.

Boboyev, M. (2023). *Prokuratura organlari faoliyatini raqamli transformatsiya qilishning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish* [Improving the organizational and legal framework for digital transformation of the activities of procuracy authorities] (Doctoral dissertation). TSUL.

González Fuster, G. (2020). *Artificial intelligence and law enforcement: Impact on fundamental rights*. European Parliament’s Policy Department for Citizens’ Rights and Constitutional Affairs.

Hu, D. (2025, May 13). *Jiasu rengong zhihui de yanjiu yu yingyong, shenhua jiancha jiguan de shuwei zhuanxing* [Accelerating the research and application of artificial intelligence, deepening the digital transformation of procuratorial organs]. Supreme People’s Procuratorate of the People’s Republic of China. https://login.12309.gov.cn:8443/spp/llyj/202505/t20250513_695451.shtml

Karchevskiy, M. V. (2020). Shtuchnyi intellekt ta’protydiia zlochynnosti [Artificial intelligence and crime prevention]. In *Vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu u protydii zlochynnosti: Materialy naukovo-praktychnoho onlain-seminaru* (Kharkiv, November 5, 2020) (pp. 32–43). Pravo.

Khatov, E. B. (2014). Problemy i printsipy vybora prioritetov prokurorskoj deyatelnosti [Problems and principles of choosing priorities of prosecutorial activity]. *Sovremennoe pravo*, (10), 55–59.

Khatov, E. B. (2016). Voprosy informatsionnogo obespecheniya prokurorskogo nadzora za ispolneniem zakonodatelstva o protivodeystvii korruptsii [Issues of information support for prosecutorial supervision over the enforcement of anti-corruption legislation]. *Journal of Foreign Legislation and Comparative Law*, (4), 34–39. <https://doi.org/10.12737/21246>

Khatov, E. B. (2019). Information and analytical activities of the prosecutor’s offices of foreign countries. *Russian Journal of Legal Studies*, 6(4), 103–107.

Khatov, E. (2020). Information and analytical activities of prosecutor’s offices in foreign countries. *Russian Journal of Legal Studies*, 6, 103–107. <https://doi.org/10.17816/RJLS20417>. Lesko, N. (2022). Modern information technologies in the activities of the prosecutor’s office. *Bulletin of the National University “Lviv Polytechnic”. Series: Legal Sciences*, 3(35), 155–160.

Kholina, V. V., & Shramko, S. S. (2020). Vykorystannia vysokykh tekhnolohii u zabezpechenni publicnoi bezpeky [The use of high technologies in ensuring public safety]. In *Vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu u protydii zlochynnosti: Materialy naukovo-praktychnoho onlain-seminaru* [The use of artificial intelligence technologies in combating crime: Proceedings of the scientific and practical online seminar] (pp. 21–24). Pravo. <https://doi.org/10.33270/0122271.30>

Lesko, N. V. (2022). Suchasni informatsiini tekhnolohii v diialnosti prokuratury [Modern information technologies in the activities of the prosecutor's office]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriya: Yurydychni nauky* [Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences], 3(35), 155–160. <https://doi.org/10.23939/law2022.35.155>

Maiietnyi, M. I. (2021). Shtuchni neironni merezhi: Perspektivyvy vykorystannia v pravookhoronni diialnosti [Artificial neural networks: Prospects for use in law enforcement]. *Informatsiia i pravo* [Information and Law], 3(38), 74–81. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3\(38\).243809](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3(38).243809)

Moiseev, A., Moiseeva, V., & Danilina, N. (2021). *Main trends in the digital transformation of prosecutor's offices and the organization of its activities*. In *1st International Scientific Conference "Digital Economy and Legal Regulation of Digital Relations: Problems and Development Prospects" (LARDER 2020)* (pp. 131–135). Atlantis Press.

Nalutsishin, V. (2025). Foreign experience in the application of artificial intelligence in the activities of law administrative bodies. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, 3(57), 94–103.

Ovchinnikov, A. I. (2019). Protivodeystvie korruptsii v usloviyakh tsifrovizatsii: vozmozhnosti, perspektivy, riski [Combating Corruption in the Context of Digitalization: Opportunities, Prospects, and Risks]. *Journal of Russian Law*, 11, 158–170.

President of the Republic of Uzbekistan. (2025, November 3). *Decree "On approving the 'Digital Procurement — 2030' strategy and measures for its effective implementation" (No. DP-204)*. Lex.uz. <https://lex.uz/uz/docs/-7813706>

President of the Republic of Uzbekistan. (2026, March 10). *Decree "On defining the Cybersecurity Strategy of the Republic of Uzbekistan and improving the system of cybercrime prevention" (No. DP-38)*. Lex.uz. <https://lex.uz/uz/docs/-8079286>

Satorov, S. (2025). Advanced foreign experience in the implementation of artificial intelligence in the activities of prosecutor's offices. *Oriental Journal of History, Politics and Law*, 5(3), 164–175. <https://doi.org/10.37547/supsci-ohpl-05-03-17>

Tabolina, K., & Tabolin, V. (2021). *Digital transformation of the prosecutor's office and its impact on criminal proceedings*. In *1st International Scientific Conference "Legal Regulation of the Digital Economy and Digital Relations: Problems and Prospects of Development" (LARDER 2020)* (pp. 147–151). Atlantis Press.

**O'ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.